

YANGI O'ZBEKISTONDA IQTISODIY RIVOJLANISHDA AYOLLARINING ROLI VA UNI TA'LIM TIZIMI MISOLIDA TAKOMILLASHTIRISH

**BOLTAYEVA GULILOLA
XURSHID QIZI**

*Jizzax davlat pedagogika
universiteti, Ingliz tili o'qitish
metodikasi Kafedra o'qituvchisi
Email: boltayeva1997@gmail.com*

**BOTIROVA HAKIMA
ABDUQODIR QIZI**

*Jizzax davlat pedagogika
universiteti
Ingliz tili o'qitish metodikasi
Kafedra o'qituvchisi
Email: Teacher_1000@mail.ru
[https://doi.org/10.47689/STARS.
university-pp111-113](https://doi.org/10.47689/STARS.university-pp111-113)*

Annotatsiya: Ushbu maqolada yangi O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida ayollarning tutgan o'rni hamda uni ta'lim sohasida tatbiq qilish, ayollarning iqtisodiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasi yoritib o'tilgan. Jahon iqtisodiyotida va O'zbekistonda iqtisodiyotga ayollarning keltirayotgan foydasi haqida so'z boradi. Ayollarning ish bilan ta'minlanishi, ularning daromadlari qanday sarf qilinishi, ayollar ishsizligining ta'lim sohasida tutgan o'rni to'g'risida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy inqiroz, noqonuniy iqtisodiyot, infratuzilma loyihalari, imtiyozli kredit,

Ko'pgina mamlakatlarda gender tengligiga erishish yo'lida muhim qadamlar qo'yildi, biroq hal etilmagan muammolar ko'p, tadbirkorlik va iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ayollarning katta salohiyatidan foydalanish zarur. Xotin-qizlarning imkoniyatlarini kengaytirish inson kapitalidan samaraliroq foydalanish demakdir, bu gender tengsizligini kamaytiradi va samaradorlikni va iqtisodiy o'ishni kuchaytiradi.

Zamonaviy jamiyatda ayollarning o'rni katta. Bugungi kunda xotin-qizlarning tadbirkorlik va biznes sohasidagi qobiliyat va imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlash hamda kengaytirish, ulardan samarali foydalanish; ijtimoiy hayotdagi imkoniyatlarini oshirish maqsadida respublikada bir qator ishlar amalga oshirildi. Mustaqillikning dastlabki yillaridan to hozirgi kungacha davlat islohotlari, bozor iqtisodiyotiga o'tish xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga biznes va tadbirkorlik qaratilgan.

Ayollar butun dunyoda iqtisodiy rivojlanishda muhim rol o'ynabgina qolmay, so'nggi yillarda chiqqan farmon va qarorlar yangi O'zbekistonda ayollarga ulkan imkoniyatlar bermoqda. 200- yil aprel oyida "The Economist" jurnalida chop etilgan maqolaga yozilishicha, so'nggi bir necha o'n yillikda ayollar bandligining o'sishi iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lgan. Ayollarning

iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish butun oilalar va jamoalarni qashshoqlikdan qutqarishi mumkin. Kambag'al mamlakatlardagi ayollar o'z daromadlarini farzandlari uchun oziq-ovqat, ta'lim va sog'liqni saqlash uchun erkaklarga qaraganda ko'proq sarflashadi - bu jamiyat uchun kuchli, ijobiy va foyda keltiradi. Ayollarning rivojlanishda muhim rol o'ynashiga qaramay, kambag'al mamlakatlarda yashovchi ayollar iqtisodiy inqiroz sharoitida nomutanosib yukni ko'tarishlari mumkin. BMTning Taraqqiyot dasturiga ko'ra, ayollar dunyodagi kambag'allarning ko'p qismini tashkil qiladi. Davom etayotgan iqtisodiy inqiroz davrida ayollar eng ko'p jabr ko'rishlari sababli, boshqa rivojlanayotgan mamlakatlarga ayollarning iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishda yordam berishiga katta ehtiyoj bor. Bundan tashqari, ayollar jahon iqtisodiyotini tiklashda katta rol o'ynashi mumkin.

Eksportga yo'naltirilgan mamlakatlarda ayollar uchun ishsizlik darajasi yuqori. Ishlab chiqarishdagi ish o'rinlarining qisqarishi ayollar uchun ishsizlik darajasining oshishini anglatadi, chunki ular rivojlanayotgan mamlakatlardagi ishlab chiqarish ishchilarining 60-80 foizini tashkil qiladi.

Ham qonuniy, ham noqonuniy iqtisodiyotda ekspluatatsiyaning kuchayishi. Ayollar uchun ish joylarining qisqarishi ekspluatatsiyaning yuqori darajasini anglatishi mumkin, chunki ayollar tobora yomon sharoitlarda yoki undan ham yomoni, noqonuniy iqtisodiyotda ishlashga majbur bo'ladilar.

Iqtisodiy tanazzul davrida ko'proq ayollar va qizlar o'z mamlakatlarida yoki chet elda iqtisodiy imkoniyatlar izlab o'z jamoalaridan uzoqqa ko'chib ketishadi. Adolatli mehnat amaliyotini bilmagan ko'pchilik odam savdogarlarining qurboniga aylanib, ularni majburiy mehnat yoki tijorat jinsiy ekspluatatsiya qilish holatlariga olib keladi.

Iqtisodiy inqiroz davrida yaratilgan ish o'rinlari erkaklarga mo'ljallangan. Iqtisodiy inqiroz davrida hukumatlar va donorlar ish o'rinlarini yaratish uchun asosan erkaklar tomonidan boshqariladigan yirik infratuzilma loyihalariga urg'u berishadi. Ayollarni o'z ichiga olgan sohalar odatda e'tibordan chetda qolib, ular uchun ishsizlik darajasining o'sishiga sabab bo'ladi.

O'zbek xalqi azaldan o'z mahsulotlari bilan dunyoga mash'hur. Bugungi kunda turli mamlakatlardan kelayotgan sayyohlar, bu ajoyib go'zal hudud xorijiy investorlarni va ishbilarmonlarni tobora ko'proq jalb qilmoqda. Ular bir tomondan tarixiy obidalarni ko'rish uchun kelsa, ikkinchi tomondan qo'l mehnatida yaratilgan xalq hunarmandchiligi bilan tanishish uchun keladi. O'zbek ayollari qo'llari bilan tikilgan bosh kiyimlar, to'qilgan turli xil ipak matolar o'ziga xos rang-barangligi bilan kishini hayratga soladi.

Zamonaviy ayol xalq xo'jaligining turli tarmoqlarida o'zining keng qobiliyati va iste'dodini namoyon etmoqda. Agar u bir tomondan kulolchilik, tasviriy san'at, haykaltaroshlik, miniatyura kabi milliy hunarmandchilik sohasiga hech ikkilanmasdan kirib kelsa, ikkinchi tomondan, o'z imkoniyatlaridan samarali foydalansa, qishloq xo'jaligini qunt bilan rivojlantirsa, xalq iste'moli mollari ishlab chiqarsa, xalq ehtiyoji uchun zarur mahsulotlar ishlab chiqaradi, maishiy xizmat ko'rsatish sohasini yaxshilaydi.

Davlat tomonidan grant fondlari, imtiyozli kreditlar yaratish, xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan turli loyihalarni ishlab chiqish biznes va tadbirkorlik, qonun hujjatlarini nashr etish xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini qo'llab-quvvatlash

borasida katta o'zgarishlar kiritdi. Yuqoridagilardan kelib chiqadiki, zamonaviy dunyoda ayollarning jamiyatdagi o'rniga katta e'tibor berilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 63-modda.
- 2.Goldman Sachs:The Power of the Purse: Gender Equality and Middle-Class Spending". Global Markets Institute.2009
- 3.Mskinsey & Company "The Power Of Parity: How Advancing Woman's Equality Can Add \$12 Trillion To Global Growth". 2015.
- 4.Ernst & Young "Groundbreakers Using the Strength of Women to Rebuild the World Economy".2015
- 5.Forbes Georgia:L Pataria "Women`s role in economy – Modern tendency. 2013